

MAVZU: TUSHUNTIRISH XATI, TILXATNING YOZILISH TARTIBI

Reja:

1. Tushuntirish xati haqida ma'lumot
2. Tushuntirish xatining zaruriy qismlari
3. Tilxat haqida ma'lumot
4. Tilxatning zaruriy qismlari

Tushuntirish xati — xizmatga oid vazifalar bajarilmaganligi, mehnat intizomi yoki o'qish jarayoni, muassasa ichki tartib qoidalari va boshqa holatlar buzilganligi sababining bayoni bo'lib, muassasa rahbari talabi bilan yoziladigan rasmiy hujjat hisoblanadi. U keyinchalik xodim (talaba) haqida muayyan qarorga kelish, unga nisbatan tegishli ma'muriy jazo chorasi qo'lllash yoki uzrli holda jazo qo'llamaslik uchun asos vazifasini o'tashi mumkin.

Tushuntirish xatlari, asosan, ishchi, xizmatchi, talaba tomonidan muassasa, tashkilot, xo'jalik rahbari nomiga yoziladi Tushuntirish xatida ish (o'qish) jarayonida xodim (talaba) tomonidan yo'l qo'yilgan xato-kamchiliklar, xatti-harakatlar va ularning uzrli-uzrsiz sabablari izohlab beriladi.

Tushuntirish xati oddiy varaqqa xodim (talaba) ning o'z husnixatida yoziladi.

Tushuntirish xati quyidagi zaruriy qismlar asosida yoziladi:

1. Hujjat yo'llanayotgan shaxsning lavozimi, ismi va ota ismining bosh harflari, familiyasi jo'nalish kelishigida beriladi.
2. Hujjatni yozgan shaxsning lavozimi, ismi, ota ismining bosh harflari va familiyasi chiqish yoki qaratqich kelishigida beriladi.
3. Hujjatning nomi (Tushuntirish xati).
4. Asosiy matn (zarur holatda tushuntirish xatiga hujjatlar ilova qilinishi mumkin).
5. Hujjat yozilgan sana.
6. Imzo.
7. Hujjatni yozgan shaxsning ism-familiyasi.

Namuna

Termiz davlat universiteti
Kimyo va texnologiya fakulteti
dekani kimyo fanlari doktori
prof. H.To'rayevga
Kasbiy ta'lim (5320900-Engil sanoat buyumlari konstruksiyasini ishlash va texnologiyasi yo'nalishi 3-kurs 305-guruh talabasi Qayumova Zarina Oqbo'tayevnadan

Tushuntirish xati

Betob bo'lib qolganligim tufayli mashg'ulotlarga qatnasha olmadim.
Betobligim haqidagi tibbiy ma'lumotnomaga ilova etildi.

Topshiriq

1. Tushuntirish xati qay holatlarda yoziladi?
2. Tushuntirish xatining zaruriy qismlarini ayting.

1-mashq. Quyidagi barqarorlashgan iboralarni ko‘chirib oling, ular ishtirokida gaplar tuzing.

Nosozligi tufayli, joriy etilganligi munosabati bilan, yaxshi tashkil etilmaganligi sababli, zaruriyat tufayli, yo‘qligi tufayli, vafot etganligi sababli, e’tiborsizlik sababli, ob-havo noqulayligi tufayli, betobligi tufayli, kasalligim sababli, o‘zgarganligi munosabati bilan.

2-mashq. Quyidagi tushuntirish xatini o‘qing. Hujjatda keltirilgan dalillar ishonarlimi?

Men, Erkin Alimov, rahbariyat meni tug‘ilgan kunim bilan tabriklamaganligi tufayli xafa bo‘ldim va 15-mart kuni ishga chiqmadim.

3-mashq. Quyida berilgan matnni zaruriy qismlar asosida tartib bilan yozing, natijada tushuntirish xati namunasi hosil bo‘lsin.

A

3-kurs talabasi Toshev Zafarning. 2020-yil 31-oktyabr. 2020-yil 28-29-oktyabr kunlariga belgilangan mashg‘ulotlarga yetib kela olmadim. Z.Toshev. Termiz davlat universiteti Kimyo va texnologiya fakulteti dekani prof. H.To‘rayevga. Surxondaryo viloyatida bir necha kun samolyotlar uchishi uchun qulay ob-havo bo‘limgani tufayli. Tushuntirish xati.

B

Tushuntirish xati. Termiz davlat universiteti Kimyo va texnologiya fakulteti dekani prof. H.To‘rayevga. Ilova: Bolalar shifoxonasidan berilgan ma’lumotnoma. 2020-yil 30-may. Darsga yarim soat kechikib keldim. SH.Erkinova. 3-kurs talabasi Tosheva Zafaraning. Qizimni bolalar shifoxonasining mavsumiy ko‘rigidan o‘tkazish uchun olib borganim sababli.

Topshiriq

1. Onangizning betobligi tufayli shanbalikka kela olmadingiz. Fakultet dekani nomiga tushuntirish xati yozing.

2. Besh kun darsga kela olmaganligingiz sababi to‘g‘risida tushuntirish xati yozing.

3. Quyidagi iboralarni yodda saqlang va nutqingizda qo‘llang: Tushuntirish xatida, tushuntirish xati yozmoq, tushuntirish xati bermoq, tushuntirish xati ko‘rsatmoq.

4-mashq. Quyidagi tushuntirish xatida tushirib qoldirilgan qo‘srimchalarni to‘g‘ri qo‘yib, daftaringizga yozing.

**“Paxtakor” agrofirma
boshqaruvi... raisi
V.D.Nuriddinovga
agronom H.Rahimov...**

Tushuntirish xati

Topshirig‘ingiz... muvofiq shu yil 15-mart... Navoiy... Ximiya zavodi biz... ajratgan fosfat o‘g‘iti... olib kelish uchun ketgan edim. Biroq mashina... nosozligi tufayli yarim yo‘ldan yuksiz qaytib kelish... majbur bo‘l...

2020-yil 15-mart

(imzo)

H.Rahimov

TILXAT

Tilxat — biror shaxsdan yoki muassasa (tashkilot, korxona, xo‘jalik) dan pul, qimmatbaho buyumlar olinganligini tasdiqllovchi rasmiy yozma hujjat.

Tilxat bir nusxada tilxat beruvchining o‘z husnixatida yoziladi va pulli, qimmatbaho hujjat sifatida saqlanadi.

Tilxat quyidagi zaruriy qismlar asosida yoziladi:

1. Hujjatning nomi (Tilxat).

2. Matn:

a) tilxat beruvchining lavozimi, familiyasi, ismi, ota ismi;

b) pul, hujjat, buyum yoki boshqa qimmatbaho narsani beruvchi shaxsning lavozimi, familiyasi, ismi va ota ismi (zarur bo‘lganda muassasa nomi ko‘rsatilishi mumkin);

v) olinayotgan qimmatbaho buyumning to‘liq va aniq ro‘yxati (pul miqdori va buyumlar soni avval raqam bilan, so‘ng qavs ichida so‘z bilan yoziladi);

g) olinayotgan buyumning texnikaviy holati (agar u mashina, qimmatbaho kompyuter, EHM kabilar bo‘lsa)

3. Tilxat berilgan sana.

4. Tilxat muallifining imzosi.

Tilxatdagi yozuvlarni o‘chirish yoki tuzatish mumkin emas, chunki bunday hujjat buzilgan, ya’ni qalbaki hisoblanadi.

Yirik miqdordagi pullarga beriladigan tilxat notarial idoralar tomonidan tasdiqlanadi va pul-buyumlarni sud orqali undirishga asos bo‘ladi.

Olinadigan pul miqdori yoki buyumning bahosi va uning soni tilxatda raqamlar bilan ko‘rsatiladi, qavs ichida esa so‘zlar bilan qayd etilishi shart.

Namuna

Tilxat

“Denov tekstil” paxta-to‘qimachilik korxonasi, ishchi hodimlar bilan ishlash bo‘limi boshlig‘i Komil Kamolovich Karimov, korxona kassiri Dilbar Salimovadan korxona ishchilarining iyun oyiga tegishli 4164500 (to‘rt million bir yuz oltmishto‘rt ming besh yuz) so‘m miqdoridagi ish haqini tarqatish uchun oldim.

2020-yil 25-avgust

(imzo)

K.K.Karimov

Topshiriq

1. Yuqoridagi namuna asosida turli mazmunda bir necha tilxat namunalarini tayyorlang.

2. Tilxat qanday holatda yoziladi?

3. Quyidagi matnni o‘qing. Tilxatga xos birikmalarni aytинг, ularni yodda saqlang.

Tilxat

Men, O'zbek tili kafedrasi o'qituvchisi Abdumurod Zokirov, Falsafa fakulteti talabalariga amaliy mashg'ulot o'tish uchun o'zbek tili o'quv xonasidan 10 (o'n) ta "Davlat tilida ish yuritish amaliyoti" o'quv qo'llanmasini oldim. Dars tugagach, keltirib topshiraman.

2020.20.09 (imzo)

A.Zokirov

1-mashq. Quyidagi berilgan matnni zaruriy qismlar asosida tartib bilan yozing. Nitijada tilxat namunasi hosil bo'lsin.

Alisher Navoiy tavalludining 579 yilligi munosabati bilan o'tkaziladigan anjuman oldidan... Tilxat, Men, Termiz davlat universiteti Kimyo va texnologiya fakultetining talabasi A'zamov Behzod, ... 2020.04.02. Kitoblarni anjuman tugagandan so'ng keltirib topshirish majburiyatini zimmamga olaman. (imzo) ... universitet kutubxonasidan ... B.A'zamov A.Navoyning hayoti va faoliyatini yorituvchi burchak tashkil etish maqsadida... Navoiyning hayoti va faoliyatiga bog'liq 30 (o'ttiz) dona kitob oldim. (Ro'yxat ilova qilinadi).

2-mashq. Quyidagi tilxat matnida tushirib qoldirilgan qo'shimchalarni to'g'ri qo'yib, daftaringizga ko'chiring.

Tilxat

Men, Termiz tuman... "Denov tekstil" paxta-to'qimachilik korxonasi rahbari Erkinova Muyassar Surxondaryo viloyati "Hamkorbank"i... 50.000.000 (ellik million) so'm kridet ol... Bir yil ichida mazkur miqdordagi pul... qo'shimcha 15% (o'n bez foiz) bilan qaytarib topshirish majburiyati... zimma... ol...

2020.10.08 (imzo)

M.Erkinov

Tilxat

Men, Tohirov Alijon, Alisher Navoiy tavalludining 579 yilligi munosabati bilan anjumanni o'tkazish maqsadida "Ma'naviyat" markazidan allomaning hayoti va ijodiy faoliyatini yorituvchi bir qator kitoblarni oldim (Ro'yxat ilova qilinadi). Anjuman o'z ishini tamomlagach, kitoblarni keltirib topshiraman.

2020.10.02 (imzo) A.Tohirov

3-mashq. Tilxat yozishda qo'llaniladigan quyidagi qoliplashgan birikmalarni esda tuting. Ular ishtirokida gaplar tuzing.

... kitoblarni oldim, ... keltirib topshiraman, zimmamga olaman, o'z vaqtida, ... dars tugagach.